

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Ключові слова: військова служба, злочинність, військовослужбовець.

Keywords: military service, criminality, serviceman.

Анотація: Розглянуто кримінологічну характеристику злочинності у ЗСУ. Розкрито причини, фактори впливу та шляхи вирішення проблеми.

Abstract: The criminological characteristics of crime in the armed forces of Ukraine is considered. The causes, factors of influence and ways to solve the problem are proposed.

Збройні Сили України – не ізольований соціальний механізм, а органічна і невід’ємна частина нашого суспільства. В умовах загострення соціальних суперечностей і поглиблення дезінтеграційних процесів відбувається різке падіння престижу і популярності військової служби, зростає число правопорушень і злочинів, скоєних військовослужбовцями усіх категорій від рядового до генерала.

Злочинність у Збройних Силах – небезпечний дестабілізуючий фактор, який вкрай негативно впливає не тільки на Збройні Сили, але й на державу в цілому.

Теоретичним і практичним підґрунтям у дослідженні даної проблеми послуговували праці вітчизняних учених у галузі кримінального права та кримінології, зокрема таких, як: Л.В. Багрій-Шахматова, В.А. Бадири, В.С. Батиргарєєвої, Ю.В. Бауліна, І. Г. Богатирьова, Т.А. Денисової, О.М. Джужі, В.П. Ємельянова, О.Г. Колба, С.Ю. Лукашевича, О.М. Литвака, В.О. Меркулової, П.П. Михайленка, О.М. Олійник, В.О.Шамрая, О.І. Шипова та інші.

Проведене в останні роки реформування Збройних Сил України не призвело до позитивних зрушень з точки зору зміцнення правопорядку. Слід підкреслити, що на злочинність військовослужбовців істотно впливає і загальна криміногенна ситуація в Україні. Не зважаючи, що рівень злочинності у військах в 2-2,5 рази нижче, ніж в цілому по країні.

Можна виділити наступні риси злочинності військовослужбовців: 1) щорічно ними здійснюється 5-7 тис. злочинів; 2) в останні роки відзначається збільшення кількості скоєних військовослужбовцями злочинів і дисциплінарних проступків; 3) зростає латентність злочинності

військовослужбовців; 4) слабкий соціально-правовий контроль над цим видом злочинності; 5) вплив на неї чинників, які не зустрічаються за рамками Збройних Сил. [1]

Також необхідно зазначити, що злочини в Збройних Силах умовно можна поділити на дві великі групи: загально кримінальні та проти військової служби. У зв'язку з цим структура злочинності військовослужбовців специфічна. І ця специфіка головним чином пов'язана з наявністю злочинів проти військової служби для яких притаманний специфічний суб'єкт та специфічна сфера суспільних відносин. Питома вага цих злочинів у структурі всіх злочинів військовослужбовців, які проходять строкову службу за призовом, є значною.

Значною мірою на показники злочинності у Збройних Силах України впливають характеристики і риси особистості військовослужбовця. Серед них можна виділити такі фактори: 1) замкнута одностатева соціальна група в міжособистісному спілкуванні; 2) жорстка регламентація повсякденного побуту; 3) необхідність за певних умов ризикувати життям; 4) ієрархічна побудова взаємин між начальником і підлеглим при безумовному дотриманні принципу єдиноначальності; 5) обмеження вільного часу і, як правило, обмежений вибір культурно-дозвільних заходів; 6) значні щоденні фізичні і психологічні навантаження; 7) тимчасовий "кочовий" спосіб життя та ін. [1,2]

За 2013-2017 роки слідчими військових прокуратур розслідувалось 18 567 кримінальних проваджень про злочини, які вчинили військовослужбовців. Із них за фактами непокори командуванню – 682 військовослужбовців; самовільне залишення служби, тобто відсутність більше ніж 10 днів – 10 374 військовослужбовців; дезертирство – 2 748 військовослужбовців, в їх число входять близько 1 000 військових, які дезертирували, не виїшовши з окупованої території Автономної Республіки Крим. [3]

За 2017 рік усі злочини були вчинені військовослужбовцями строкової служби 7%, за віком до 20 років - 27 %, 21-23 роки - 62 %, 23-27 років 11%, військовослужбовці за мобілізацією 72%, за віком 20-25 років - 14 %, 25-30 роки - 42 %, 30-35 років - 31%, понад 35 років - 13%, військовослужбовці за контрактом 21%, з вищою освітою 17%, з середньою спеціальною 69%, з середньою 14%, раніше судимі 11%, не судимі 89%. [3]

Отже, злочинність в Збройних Силах України є небезпечним дестабілізуючим фактором, що вскрай негативно впливає не тільки на Збройні Сили України, але й на національну безпеку держави – чим вище її рівень, тим менше можливостей використання армії як ефективного інструмента вирішення зовнішньополітичних і внутрішніх проблем. Пізнання цього виду злочинності сприятиме удосконаленню існуючих та розробленню нових заходів запобігання їй.

Список використаних джерел:

1. Пузиревський С.Б. "Кримінологічний аналіз і запобігання військовим злочинам" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://inter.criminology.onua.edu.ua/?p=1966>
2. Лунев В.В. Мотивація воїнських преступлений. – М., 1974. с 78-65.
3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2013-2015 роки Генеральної Прокуратури України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820&c=edit&_c=fo#

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017